

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 1. juni 2023

Orientering nr. 09/2023

Landsstyret ønsker sanktioner mod dele af den russiske fiskeriflåde

Lagmand Aksel V. Johannesen, landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender Høgni Hoydal og landsstyremedlem for finansanliggender Ruth Vang har på et pressemøde den 1. juni 2023 fremlagt landsstyrets planer for det fortsatte fiskerisamarbejde med Rusland, herunder landsstyrets planer for russiske fiskeskibes anløb af færøske havne.

Det blev oplyst, at den nuværende fiskeriaftale med Rusland, som er gældende for 2023, opretholdes. Landsstyret vil i efteråret 2023 tage stilling til et evt. forsat fiskerisamarbejde med Rusland i 2024.

Landsstyret ønsker snarest muligt at iværksætte følgende sanktioner mod den russiske fiskeflåde:

- Skibe, som ikke er omfattet af fiskeriaftalen, vil blive nægtet adgang til færøske havne.
- Skibe, som er omfattet af fiskeriaftalen, vil alene kunne anløbe færøske havne med henblik på omlastning af fangst, proviantering, bunkring samt besætningsskrifte. Andre former for tjenesteydelser og varekøb nægtes, herunder adgang til skibsværfter.

Det oplyses, at der i 2022 blev omlastet i alt 400.000 tons fisk i færøske havne, hvoraf 100.000 tons var fisket i henhold til fiskeriaftalen. I 2022 blev der solgt varer og tjenester til russiske skibe til en værdi af 400 mio. kr., hvoraf ca. 300 mio. kr. tilskrives salg af olie. Det vurderes, at tiltagene ikke vil få samfundsmæssige konsekvenser, men at enkelte erhverv vil kunne mærke en nedgang.

Tiltagene skal ses i sammenhæng med den stigende russiske aktivitet, der har været i færøske havne, efter de omkringliggende lande har lukket deres havne for russiske skibe. Der har ligeledes været rejst kritik af Færøerne ifm., at russiske skibe, som har fisket i internationalt farvand, har haft mulighed for at omlaste i de færøske havne, hvilket ikke vil være muligt med de nye tiltag. Vurderinger er, at tiltagene ikke vil blive mødt af modtiltag i form af opsigelse af indeværende fiskeriaftale eller medføre en sikkerhedsrisiko for de færøske skibe, som befinder sig i russisk farvand.

Landsstyret forventer at kunne sætte tiltagene i kraft den 1. juli 2023, hvilket dog kræver, at Lagtinget vedtager en lovændring, som giver landsstyremanden den fornødne lovhjemmel. Lovforslaget førstebehandles i Lagtinget den 1. juni 2023.

Landsstyret rådførte sig i sidste uge med Lagtingets Udlandsudvalg om de kommende tiltag mod Rusland. Hverken landsstyret eller udvalget har ønsket at oplyse, hvad udvalget har indstillet til, dog er det kommet frem, at det ikke var et enigt udvalg.

Lagmand Aksel V. Johannesen udtalte på pressemødet, at den danske regering på ingen måde har lagt pres på landsstyret i spørgsmålet om yderligere sanktioner mod Rusland.

Forslag om forsvars- og sikkerhedspolitik fremsættes til efteråret

Landsstyremand for udenrigsanliggender Høgni Hoydal udtaler i forbindelse med regeringens udspil til det kommende forsvarsforlig, at han ikke ønsker en militær oprustning i Nordatlanten. Høgni Hoydal oplyser, at han er i daglig kontakt med de danske myndigheder og har haft flere møder med fg. forsvarsminister Troels Lund Poulsen vedrørende det nye forsvarsforlig, men at der endnu ikke foreligger konkrete forhandlinger. Høgni Hoydal påpeger, at det vigtigste er, at alt bliver gjort med Færøernes samtykke, ligesom han advarer mod, at for mange aktører sidder med ved bordet, når forsvarspolitik er på dagsordenen og henstiller til, at man respekterer de politiske processer. Bárður á Steig Nielsen, formand for Sambandsflokkurin, har den 30. maj 2023 stillet lagmand Aksel V. Johannesen et skriftligt spørgsmål om, hvorvidt Færøernes landsstyre ønsker at være med i regeringens forsvarsforlig.

Lagmand Aksel V. Johannesen har i forbindelse med besvarelse af et skriftligt spørgsmål fra lagtingsmedlem Johan Dahl udtalt, at den sikkerhedspolitiske situation er fundamentalt ændret, og det er nødvendigt med en målbevidst forsvars- og sikkerhedspolitik for Færøerne, som vil blive fremlagt i Lagtinget til efteråret. Forslaget til forsvars- og sikkerhedspolitikken for Færøerne bliver udarbejdet i samarbejde med den danske regering, da forsvars- og sikkerhedspolitik er et fælles anliggende. Lagmanden udtaler videre, at samarbejdet og kommunikationen med NATO bliver prioriteret, da Færøerne skal være med i alle beslutninger, som vedrører sikkerheden i Nordatlanten.

Lagmanden til topmøde i Europarådet

Den 16.-17. maj 2023 deltog lagmand Aksel V. Johannesen i Europarådets topmøde i Reykjavik sammen med andre europæiske statsledere. Øverst på dagsordenen var Ruslands invasion af Ukraine. Lagmanden udtalte i forbindelse med mødet, at *"det har stor betydning for Færøerne at deltage på de scener, hvor den sikkerhedspolitiske kurs udstikkes for de kommende år."* Opposition har i den forbindelse udtrykt forundring over, at lagmanden behandler Færøernes relation med Rusland udenfor Færøerne, da landsstyret endnu ikke offentligt har tilkendegivet, hvad landsstyrets holdning til Rusland er.

Overtagelse af luftrummet og etablering af radaren bør koordineres

Landsstyremand for udenrigs- og erhvervsanliggender Høgni Hoydal oplyser, at Færøerne tilbyder at afholde sin del af udgiften til driften af den kommende luftvarslingsradar, da der alligevel skal foretages investeringer ifm. overtagelse af luftrummet. Etableringen af den militære luftvarslingsradar bør således koordineres med overtagelse af luftrummet, siger Høgni Hoydal.

Enighed i Lagtinget om overtagelse af farvandsafmærkning og fyrvæsen

Lovforslaget om overtagelse af sagsområdet farvandsafmærkning og fyrvæsen, se Orientering nr. 08/2023, blev endeligt vedtaget den 12. maj 2023. Den formelle overtagelse sker den 1. juni 2024.

Til Olai kan et lagtingsmedlem benævnes "lagtingskvinde"

Forslaget fra Lagtingets formandskab om ændring af Færøernes styrelsesordning samt Lagtingets forretningsorden er vedtaget, således at et lagtingsmedlem, som i dag benævnes "lagtingsmand", fremover også kan benævnes "lagtingskvinde" og "lagtingsfolk". Betegnelsen for et landsstyremedlem er udvidet fra "landsstyremand" til også at kunne hedde "landsstyrekvinde" og "landsstyrefolk". Derudover vil en kvindelig lagmand kunne kalde sig "lagkvinde". Selv om ændringerne ikke træder i kraft i styrelsesordningen, før ændringen er blevet vedtaget på ny efter et lagtingsvalg, har "lagtingsforkvinden",

Bjørt Samuelsen, oplyst, at titlerne formelt vil blive brugt fra Olai 2023, når ændringerne i forretningsordenen træder i kraft. Flere af titlerne er uofficielt blevet brugt i flere år.

Forholdene for færøske indsatte i Danmark skal forbedres

Den 18. april 2023 stillede lagtingsmedlem Liljan Weihe, Tjóðveldi, en række spørgsmål vedr. færøske afsonere og varetægtsfængslede i Danmark til rigsombudsmanden. Rigsombudsmanden svarede på Justitsministeriets vegne på spørgsmålene den 16. maj 2023, og svaret kan læses her: <https://www.logting.fo/mal/mal/?id=10404>.

Ifølge Liljan Weihe er der flere forhold, som bør ændres, og som ikke kan vente, til et nyt fængsel på Færøerne er bygget om syv år. Hun mener samtidig, at det er et problem, at færøske borgere er under ansvar hos en myndighed, som det politiske system på Færøerne ikke har kontrol med eller kan stille spørgsmål til. Hun håber, at Færøerne indenfor ikke for lang tid overtager kriminalforsorgen.

Færøsk er det formelle sprog ved Retten på Færøerne

Landsstyremedlem for justitsanliggender Bjarni Káráson Petersen (Framsókn) har på en forespørgsel fra lagtingsmedlem Annika Olsen (TF) svaret, at det formelle sprog ved Retten på Færøerne er færøsk, men at dansk ligeledes kan anvendes.

Fangst- og opdrætsafgifter forhøjede

Sidst i maj måned vedtog Lagtinget en ændring af fangstafgifterne på fisk og opdrætsfisk. Ændringerne, som bygger på de eksisterende afgifter, medfører, at afgifterne hurtigere forhøjes, når salgsprisen stiger og tilsvarende hurtigere bliver mindre, når prisen falder. Det blev endvidere vedtaget, at der skal betales afgift for fiskearter, som ikke tidligere har været omfattet. Landsstyreområdet for finansanliggender vurderer, at ændringerne i afgifterne vil give landskassen omkring 75 mio. kr. i merindtægter i år.

Også afgifter, som opdrætserhvervet skal betale, blev ændret. Det eksisterende system bygger på et simpelt system, hvor der betales en procentsats i forhold til prisen på laks med tre satser. Det nye afgiftssystem bygger på en procentsats af gevinsten, hvor produktionsomkostningerne er trukket fra. Landsstyreområdet for erhvervsanliggender vurderer, at ændringerne i afgifterne for opdrætserhvervet vil give et provenu på ca. 200 mio. kr. mere end ved det eksisterende system. Bakkafrost oplyser, at de nye afgifter ikke på nuværende tidspunkt medfører opsigelser, men det påvirker de langtidsaftaler, som Bakkafrost har med handelskæder og på sigt råderummet for investeringer. Búskaparráðið (Det økonomiske Råd) udtaler, at den manglende proportionalitet i systemet, kan betyde, at en lille ændring i prisen kan få stor betydning både for erhvervet og for landskassen. Systemet er bygget op efter prisen for opdræt på de bedste fjorde, og det kan få erhvervet til at stoppe med at udvikle opdræt, hvor der er mere udfordrende forhold. Búskaparráðið hælder mere til det norske system om beskatning af overskud i stedet for afgiftssystem i niveauer. Búskaparráðið er kritisk overfor de seneste 6 års offentlige udgiftsstigninger på finansloven og siger, at det kan blive et problem at blive ved med at forøge indtægterne fra erhvervslivet til dækning af udgiftsstigningerne.

Ny repræsentationschef i Island

Hanna í Horni, 48 år, er med virkning fra den 1. september 2023 udnævnt til ny repræsentationschef i Island, hvor hun afløser Halla Nolsøe Poulsen, som fra samme dato er ansat som ny direktør i NORA. Hanna í Horni er doktor i International Relations og har stor erfaring fra landsstyrets udenrigstjeneste.